

VLAAMS PARLEMENT

ZITTING 1995-1996

31 MEI 1996

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van mevrouw Cecile Verwimp-Sillis –

betreffende maatregelen om de lichtvervuiling te beperken

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud
uitgebracht door de heer Jacky Maes**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Dirk Van Mechelen.

Vaste leden : de heren Georges Beerden, Peter Desmet, Hugo Marsoul, Leonard Quintelier, Jef Van Looy ;

mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heren Arnold Van Ape-
ren, Dirk Van Mechelen ;

de heren Jacky Maes, Jacques Timmermans, Bruno Tobback ;

de heren Jan Caubergs, Frans Wymeersch ;

de heer Willy Kuijpers ;

de heer Johan Malcorps.

Plaatsvervangers :

de heren Jos De Meyer, Johan De Roo, mevrouw Veerle Heeren,
de heren Erik Matthijs, John Taylor ;

mevrouw Yolande Avontroodt, de heren Marino Keulen, Patrick
Lachaert ;

de heren Freddy De Vilder, Carlos Lisabeth, Steve Stevaert ;

de heren Frank Creyelman, Pieter Huybrechts ;

de heer Johan Sauwens ;

mevrouw Vera Dua.

Zie :

126 (1995-1996)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

– Nr. 2 : Amendement

DAMES EN HEREN,

De commissie besprak het voorstel van resolutie betreffende maatregelen om de lichtvervuiling te beperken tijdens de vergaderingen van 14 en 28 mei 1996.

I. TOELICHTING DOOR DE INDIENER VAN HET VOORSTEL VAN RESOLUTIE

De indiener van het voorstel van resolutie stelt dat de sterrenwachten ervaren dat er in onze nachtelijke sterrenhemel steeds minder sterren waar te nemen zijn. Ze wijten dit niet alleen aan de toenemende luchtvervuiling, maar vooral aan de lichtvervuiling. Met lichtvervuiling wordt het teveel aan kunstlicht bedoeld dat op plaatsen terecht komt waar het niet nodig is.

De nachtelijke sterrenhemel is een zeer belangrijk patrimonium dat moet worden beschermd. Op een nachtelijke satellietfoto is Vlaanderen één van de felst verlichte vlekken op aarde. Er is volgens de indiener evenwel aangetoond dat desondanks ons land niet veiliger is dan andere, minder verlichte landen. Een deel van de vele openbare verlichtingspalen langsheen onze autostrades is duidelijk overbodig.

Het zijn de amateur-astronomen die het eerst de alarmbel hebben geluid, maar ook andere mensen ondervinden hinder van lichtvervuiling. Studies bewijzen dat mens, plant en dier leven volgens een dag- en nachtcyclus of een licht- en donker-ritme. Een verstoring van deze cyclus heeft invloed op hun welzijn.

Beperking van het kunstlicht zal volgens de indiener ook de milieuvervuiling verminderen. Kunstlicht verbruikt immers electriciteit en de meeste methoden die in België worden aangewend om elektrische energie op te wekken, vervuilen lucht, water en bodem.

In onze streken zijn, net zoals de stiltegebieden, de donkergebieden bijna volledig verdwenen.

Dit zijn volgens het lid voldoende redenen om de lichtvervuiling te beperken.

In het milieu- en natuurrapport Vlaanderen, dat dateert van 1994, wordt lichtvervuiling, naast hoogbouw en gemotoriseerd verkeer, erkend als een bijzonder aspect van visuele vervuiling. Bij de milieukwaliteitsdoelstellingen wordt aangevaard om lichtverstrooiing te beperken tot een algemeen aanvaard niveau.

In Vlarem II (Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning) worden wel voorwaarden voor de beheersing van hinder door licht vermeld, maar deze voorwaarden zijn volgens de indiener te vaag om te worden nageleefd.

De overheid beschikt reeds over informatie in verband met lichtvervuiling, maar zou nog meer gericht onderzoek moeten laten uitvoeren over deze problematiek.

De indiener verwijst in haar toelichting verder naar de resultaten van, vooral buitenlandse, studies om de invloed van kunstlicht op planten en dieren aan te tonen.

Wat de invloed op de mens betreft, is er nog te weinig onderzoek uitgevoerd. Wel zijn er duidelijke aanwijzingen dat de mens behoefte heeft aan duisternis om goed te kunnen slapen.

Uit buitenlandse studies zou volgens de indiener ook blijken dat meer straatverlichting de criminaliteit niet doet dalen. Dit leert ook de ervaring in Antwerpen, waar het

stadsbestuur in 1992 besloot de straatverlichting de ganse nacht te laten branden en de criminaliteit na deze maatregel nog bleef toenemen. Er zou alleszins meer gericht onderzoek naar veiligheid en het gevoel van onveiligheid moeten gebeuren.

Uit studies blijkt ook dat luchtvervuiling het effect van lichtvervuiling versterkt. In vervuilde lucht is licht minder efficiënt dan in een stofvrije omgeving.

Om de efficiëntie van de openbare verlichting te verhogen, kan worden gewerkt met goede armaturen, die enkel naar de weg zijn gericht, en zuinige lampen, bijvoorbeeld lage-druk-natriumlampen.

Ook het gunstig effect van verlichting op de verkeerveiligheid wordt door een aantal studies tegengesproken. Duisteris zou de bestuurders trager en voorzichter doen rijden. Het gebruik van slechte armaturen voor openbare verlichting zou in een aantal gevallen de kans op botsingen nog verhogen.

Daarom stelt het lid voor aan de Vlaamse regering te vragen om binnen de zes maanden na goedkeuring van de voorliggende resolutie een urgentieplan op te stellen met als doelstelling de lichtvervuiling te beperken, onder meer wat betreft openbare verlichting, licht- en laserprojectoren, assimilatieserres, klemtoonverlichting, reclameborden en sportvelen.

II. BESPREKING

Diverse leden stellen in grote lijnen akkoord te kunnen gaan met de tekst van het voorstel van resolutie.

Enkele leden vinden de termijn van zes maanden voor het opstellen van het urgentieplan te krap en stellen voor de regering een termijn van twaalf maanden te gunnen. De opgelegde termijn moet haalbaar zijn en moet de regering de mogelijkheid geven bijkomend onderzoek te laten uitvoeren en overleg te plegen met andere instanties..

Enkele leden beklemtonen de rol die steden en gemeenten kunnen hebben in het bestrijden van lichtvervuiling, vooral wat de openbare verlichting en het vergunningenbeleid betreft.

Een lid verwijst naar de bespreking van de beleidsbrief, waarbij onder meer de wildgroei van naar de hemel gerichte laserstralen werd aangeklaagd (zie stuk 166 (1995-1996) - nr.2). Het begrip donkergebieden verdient volgens dit lid de nodige aandacht. Men zou de gemeentebesturen kunnen vragen om een aantal landelijke wegen onbelicht te laten.

Een ander lid merkt op dat sommige gemeentebesturen reeds het gebruik van laserprojectoren hebben verboden en ook andere maatregelen overwogen. Ook wat energiebesparing betreft, kunnen de gemeenten volgens dit lid een belangrijke taak vervullen door het opstellen van een energienota.

Hetzelfde lid stelt vast dat in de tekst van het voorstel van resolutie enerzijds een aantal concrete voorbeelden worden gegeven, maar dat anderzijds de opsomming niet volledig is. Zo wordt bijvoorbeeld niet verwezen naar bedrijfsgebouwen en benzinestations, waarop soms grote lichtpanelen worden aangebracht. Het verdient misschien eerder de voorkeur in de tekst enkel de algemene doelstellingen op te nemen op basis waarvan het onderzoek moet gebeuren.

Enkele leden betwisten dat is aangetoond dat verlichting niet zou bijdragen tot een grotere verkeersveiligheid en tot

een daling van de criminaliteit en stellen voor de overweging dienaangaande in de resolutie te schrappen.

Een lid erkent dat Vlaanderen op een satellietfoto één van de felst verlichte vlekken is, maar wijst erop dat het ook een van de dichtst bevolkte gebieden in Europa is met een dicht wegenet. De beperkingen moeten volgens het lid vooral worden gezocht in het vermijden van naar de hemel gerichte verlichting.

Hetzelfde lid wijst erop dat sommige tuinbouwbedrijven en bloemenkwekers belangrijke investeringen deden in verlichting en verwarming van serres, vaak met steun van de overheid en met het oogmerk de opgelegde normen te halen. Volgende licht is immers noodzakelijk voor de groei van planten. Het lid kan dan ook niet akkoord gaan met de verwijzing naar deze bedrijven in de toelichting bij het voorstel van resolutie.

Een ander lid wijst op de inspanningen die enkele belangrijke firma's deden om de verlichtingstechniek te verbeteren. Er werden nieuwe technieken en armaturen voor verlichting ontworpen, die bijvoorbeeld de efficiëntie van de verlichting van sportvelden aanzienlijk verhogen en tevens de hinder voor de omgeving doen afnemen. De tendens naar rationeel gebruik van licht en energie is bij de bedrijven reeds langer aanwezig. Het lid vraagt tevens aandacht voor de soms weinig efficiënte verlichting van monumenten.

Een lid wijst op de positieve vaststelling dat de verlichting geïnstalleerd in de duinengordel langs de kust, voor een paar jaar reeds werd weggenomen, wat de duinen tot een donkergebied maakt.

De minister van Leefmilieu en Tewerkstelling bevestigt dat het Vlarem aan de gemeentebesturen de mogelijkheid geeft om op te treden tegen verticale lichtbundels en andere vormen van lichtvervuiling. Recent werden de gemeentebesturen hieraan bij omzendbrief herinnerd. Als vergunningverlenende en toezichthoudende instantie voor de meeste inrichtingen van klasse II en III, kunnen de gemeenten eveneens optreden tegen overdreven reclamepanelen en storende indirecte verlichting.

De minister gaat akkoord met de stelling dat de overheid iets moet ondernemen tegen lichtvervuiling. Hij wil echter improvisatie vermijden en pleit voor het opstellen van een wetenschappelijk onderbouwd actieplan, waarin zowel concrete maatregelen als aanbevelingen kunnen worden opgenomen.

Een lid verwijst in dit verband nog naar het nieuwe gewestelijk milieubeleidsplan MINA-plan 2, waarin een actieprogramma voor lichtvervuiling kan worden opgenomen.

Na de eerste besperking dienen mevrouw Cecile Verwimp-Sillis, de heer Leonard Quintelier, mevrouw Yolande Avontroodt en de heer Jacky Maes een amendement in dat er toe strekt de tekst van het voorstel van resolutie te vervangen door een nieuwe tekst (zie stuk 126 (1995-1996) - nr. 2).

In de tekst van het amendement wordt de eerste overweging anders geformuleerd. De derde overweging, waarin staat dat is aangetoond dat ons land niet veiliger is dan andere, minder verlichte landen, wordt geschrapt.

De termijn waarover de Vlaamse regering beschikt om een urgentieplan op te stellen wordt door het amendement van 6 maanden op 1 jaar gebracht. Er wordt verder verwezen naar de doelstelling om lichtvervuiling veroorzaakt door ondeskundig en onnodig kunstmatig verlichten te voorkomen en te

beperken, zonder dat concrete voorbeelden worden genoemd.

In de tekst wordt verder opgenomen dat in het urgentieplan aanbevelingen worden gedaan naar gemeenten en intercommunales toe.

Tenslotte voegt het amendement toe dat de Vlaamse regering wordt verzocht maatregelen ter bestrijding van de lichtvervuiling op te nemen in het nieuwe gewestelijk milieubeleidsplan.

III. STEMMING

Het amendement van mevrouw Cecile Verwimp-Sillis, de heer Leonard Quintelier, mevrouw Yolande Avontroodt en de heer Jacky Maes wordt aangenomen met 10 stemmen voor bij 1 onthouding.

Het gewijzigde voorstel van resolutie wordt aangenomen met 10 stemmen voor bij 1 onthouding.

De verslaggever,

Jacky MAES

De voorzitter,

Dirk VAN MECHELEN

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Het Vlaams Parlement,

– overwegende dat

1° nacht en sterrenhemel behoren tot het patrimonium van het leven ;

2° op een nachtelijke satellietfoto Vlaanderen één van de felst verlichte vlekken is op de aarde ;

3° mens, plant en dier een dag- en nachtcyclus, of een licht- en donkerritme hebben ;

4° kunstlicht energie verbruikt en daardoor ook vervuult ;

5° veel donkergebieden verdwenen zijn,

– verzoekt de Vlaamse regering binnen de termijn van één jaar een urgentieplan te ontwikkelen met als doelstelling de lichtvervuiling veroorzaakt door ondeskundig en onnodig kunstmatig verlichten te voorkomen en te beperken waarbij tevens aanbevelingen worden gedaan naar gemeenten en intercommunales toe ;

– verzoekt de Vlaamse regering eveneens maatregelen ter bestrijding van de lichtvervuiling op te nemen in het MINA-plan 2.
